

מאמר ד"ה

וירא ישראל

מכ"ק אדמו"ר הצמח צדק

עם הגהות וביאורים נפלאים

מכ"ק הרב הלל הלוי

מפאריטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

נאמר שבת פרשת נשא תר"ו

יו"ל לראשונה מכת"י מעתיק

לכבוד ט"ו בשבט תשפ"א

ונמצא בו סוד הנטיעה

נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle – ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

מאמר וירא ישראל
מכ"ק אדמו"ר הצמח צדק
עם הגהות וביאורים נפלאים
מכ"ק הרב הלל הלוי מפאריטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

נאמר לאחר סעודה שלישית בשבת קודש הנזכר לעיל [נשא תר"ו]

וירא¹ ישראל את היד הגדולה אשר עשה הוי"ה במצרים, ויראו העם את הוי"ה ויאמינו בהוי"ה כו'. לכאורה אינו מובן, כיון שאמר מתחלה וירא, איך אמר אחר כך ויאמינו כו', כי בדבר הנראה אינו צריך לאמונה כו'. אך להבין כל הנזכר לעיל, צריך להבין מהו ענין היד הגדולה אשר ראו, ומה ענין האמונה שהאמינו בהוי"ה. גם להבין ענין קריעת ים סוף, מהו, שבודאי לא היה הכונה להצילם מיד מצרים בלבד, [כי היה יכול להצילם באופנים אחרים], רק עיקר הכונה היה בכדי שעל ידי זה יהיה הכנה למתן תורה, ואיך הוא קריעת ים סוף הכנה למתן תורה כו'.

אך יש להקדים ענין תורה ומצות, מהו ענינם. כי הנה כתיב יראו מה' כל הארץ, וכתיב יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו. ויש להבין השינוי, דשם אמר מהוי"ה, וכאן אמר את הוי"ה כו'. ועוד, דשם אמר יראו כו' כל הארץ, דמשמע שהיראה נמצאת בכל מקום ובכל הנברא, וכאן אמר יראו כו' קדושו, משמע שקדושו בלבד הם יראים את הוי"ה.

אך הנה ידוע ידוע דיש שני מיני יראה. הראשון, יראה חיצונית, הנמשכת מן ההתבוננות בהתפשטות גדולת מלכותו למעלה עד אין קץ כו'. ומבחינת יראה זאת, אינו נמשך ונעשה רק בחינת ביטול היש בהנברא. ונמצא, שהוא מרחוק עדיין מבחינת הוי"ה, מצד הישות שיש בו עדיין, כי יש מי שבטל, וכמו שכתוב וירא העם, שאותם שהם במדרגת עץ, אף על פי שרואים גילוי אלקות, מכל מקום, ויעמדו מרחוק, כי

---

¹ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק. ומיוסד על מאמר ד"ה וירא ישראל תקס"ד מכ"ק אדמו"ר הזקן הנדפס באור התורה שמות ע' ת"ס עם הגהות הצמח צדק, והוא משנת תר"ו. ובעמוד תל"ב שם נדפס המאמר מאדמו"ר הזקן הנ"ל עם עוד תוספת הגהות מהצמח צדק. וראה ספר המאמרים תרכ"ז ע' רמז, ובפלה הרמון בשלח ע' קמג.

מרחוק הוי"ה נראה להם, ואינו נתפס בתוך תוכם ופנימותם, עד שיתבטלו לגמרי מכל וכל, רק שמאיר בבחינת מקיף, ולכן הם עדיין בבחינת יש קצת כו'. ועל בחינת יראה זאת נאמר, יראו מה' כל הארץ, שיראה זאת נמשכת בכל העולמות והמלאכים, [וּאֶפֶּילוּ בְקִלְפוֹת וּסְטְרָא אַחְרָא, יש בחינת יראה הנמשכת מבחינת יראה הנזכר לעיל, על ידי השתלשלות רבות, רק שיראתם הוא בחינת יש גמור, שהוא בחינת יראת העונש, שירא שלא יגע בבחינת היש שלו, ולכן אמר כל הארץ כו'].

אך יראה השני, הוא בחינת יראה פנימית, שהוא בחינת ביטול ממצואות מכל וכל, מצד ששם הוי"ה מאיר בו בפנימיותו ותוך תוכו, וקרוב הוי"ה אליו. ועל זה נאמר, יראו את הוי"ה, את הטפל להוי"ה, [כמו שכתוב, את בשרו, את הטפל לבשרו, ומאי ניהו, שערי כו']. ובחינת זאת דיראה פנימית, אינה נמצאת רק בקדושיו, שהם נשמות ישראל המקיימים תורה ומצות, שנקרא קדושיו, כמו שאומרים, אשר קדשנו במצותיו, [כי אי אפשר להגיע ליראה זאת, כי אם על ידי קיום תורה ומצות, וכמו שמבואר במקום אחר, בביאור המאמר, דאם אין חכמה אין יראה כו', דחכמה הוא בחינת תורה ומצות כו', וכמו שכתוב, ויצונו ה' אלקינו את כל החוקים האלה, ליראה את הוי"ה אלקינו].

והנה להבין איך על ידי המצות יבואו ליראה את הוי"ה, הנה ידוע, דמצוה, יש בו שני פירושים. ראשון, מלשון צוותא והתחברות. והשני, מלשון ציווי כפשוטן כו'. והנה פירוש הראשון, הוא לשון צוותא, יובן בהקדם ענין תנאי התנה הקדוש ברוך במעשה בראשית, אם יקיימו ישראל התורה, מוטב כו'. אם כן, התורה הוא קיום העולמות, וכמאמר, אם לא בריתי. וכן מבואר בזהר פרשת ויקרא על פסוק עשרה עשרה הכף, עשרה מאמרות למעשה בראשית, עשרת הדברות לתורה. ומבואר שם בפרט כל דבור, לנגד כל מאמר בפרט, הטעם, דעשרת הדברות הם קיום עשרה מאמרות כו'. ויש להבין הטעם לזה.

הנה כתיב, רבות עשית אתה הוי"ה אלקים, נפלאותיך ומחשבותיך אלינו, אין ערוך אליך כו'. כי הנה ידוע שיש עלמין דאתגליין ועלמין סתימין. ובחינת עלמין דאתגליין, הם עולמות מאין ליש, שנתגלו על ידי דבר הוי"ה, שהוא בחינת המלכות דאצילות כו'. ובחינת עלמין סתימין, הם שרש כל הנבראים, כמו שהם מושרשים במדות העליונים דאצילות, כמו שהם כלולים עדיין בבניה עילאה, [שנקראת בחינת עיבור דזעיר אנפין כו'], בחינה זאת נקראת מחשבותיך כו'.

[והטעם שנקראת מחשבותיך, יובן בהקדם ענין כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו'. שפירוש מחשבותיכם, אינו מחשבה שלנו ממש, כי זה אינו רבותא, שמחשבתו נבדלת

ממחשבה שלנו. רק, הכוונה, שמחשבותיכם נקראת, המחשבה, המקור לדיבור, הפועל בחינת בריאה מאין ליש, והוא ענין מחשבה דמלכות שנקראת ים, שהוא בחינת מלכות דאצילות, כמו שהיא בבחינת אצילות, למעלה מהפרסא, והוא מקור לדיבור, שהוא בחינת גילוי המלכות, בבריאה יצירה עשיה, לאחר הפרסא כו', וכמו באדם, המחשבה המלובשת בדיבור כו'. מה שאין כן, עצמות המחשבה כו', נבדל לגמרי מן הדיבור כו'. כן למעלה, שרש כל העולמות, כמו שהם למעלה בבחינת בינה, נקראת מחשבותי, והם נבדלים בערך עדיין מבחינת הגילוי שלהם, כמו שנתגלו אחר כך בבחינת מלכות דאצילות. וזהו הרבותא, כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו', ודי למבין.]

אך בחינת נפלאותיך, הוא למעלה מבחינת זאת, והם שרש דשרש כל העולמות, כמו שהם נמשכים מאין דכתר, לידי גילוי בבחינת חכמה עילאה. ולכן נקרא נפלאותיך, שנפעלים מבחינת פלא עליון, שהוא בחינת עצמות הכתר, הנקרא בשם פלא כו'. והנה על זה אמר, דגם נפלאותיך, שהם בחינת עלמין סתימין שבעצמות הכתר, גם כן אין ערוך אליך, כידוע בענין עושה פלא, שגם בחינת פלא, הוא בחינת עשיה, לגבי עצמותו. ולכן, הוא יתברך, נקרא אדון הנפלאות, והוא בחינת אין האמיתי, אשר נבדל בערך, אפילו מבחינת עלמין סתימין, הנקרא נפלאותיך כו'.

והנה, כדי להמשיך עצמיות בחינת אור אין סוף, בבחינת עלמין הנזכר לעיל, מריש כל דרגין, שהוא בחינת עלמין סתימין הנקרא נפלאותיך, עד סוף כל דרגין, שהוא בחינת עלמין דאתגליין, הנמשכים מבחינת דבר הוי"ה, בשביל קיום העולמות, הוא על ידי תורה ומצות דייקא, שהם חכמתו ורצונו של הקדוש ברוך הוא, אשר הוא וחכמתו ורצונו אחד ממש. ולכן, על ידי קיום התורה ומצות מלמטה, מעוררים חכמתו ורצונו העצמיים, ועל ידם הוא נמשך ומתגלה בבחינת עלמין סתימין הנזכר לעיל, מריש כל דרגין, עד סוף כל דרגין, ועל ידי זה נעשה קיום העולמות. וזהו מה שהתנה הקדוש ברוך הוא, אם יקיימו כל זה כנזכר לעיל, כי על ידי התורה ומצות, נעשה קיום העולמות, וכמאמר, אם לא בריתי כו', ודי למבין.

ולכן, מצינו כ"ח אותיות בפסוק ראשון דבראשית, וכ"ח אותיות בפסוק וידבר אלקים כו'. כ"ח אותיות דבראשית, הם שני ידים, יד ימין ויד שמאל, [שבכל יד יש י"ד פרקים כו']. שהם מקור העולמות, כמאמר, אף יְדֵי יְסֻדָּה ארץ וימיני טפחה שמים. וקיומם, הוא מבחינת כ"ח היותר עליון, שהם שני ידים דתורה, [כי גם בתורה יש בחינת חסדים וגבורות, כמאמר, מימינו אש דת למו, כמו שיתבאר]. וזהו וידבר אלקים את כל הדברים האלה, דעשרת הדברות, בשביל לאמר, והיינו שיומשכו במאמר דבראשית, שהוא מאמר הכללי, ואחר כך בכל המאורות בפרט, בכדי שעל ידי זה

יהיה קיום העולמות, כנזכר לעיל. וזהו גם כן יגדל נא כח ה', שהוא בחינת כח דתורה הנזכר לעיל, כאשר דְּפַרְתָּ בעשרת הדברות, בשביל לאמר, שיהיה נמשכים בעשרה מאמרות, כנזכר לעיל, ודי למבין.

ועם זה יובן פירוש הראשון שבמצות, מלשון צוותא והתחברות, כי על ידי המצות, מחברים וממשיכים עצמות אור אין סוף, בבחינת כל העולמות, מריש כל דרגין, עד סוף כל דרגין, שעל ידי זה הוא קיומם דבחינת נצחיים, כנזכר לעיל, ודי למבין. והנה בדרך כלל, כללות כל המצות ותורה, נחלקים לשלשה בחינות, כנגד שלשה קוין שבבחינת העולמות, חכמה חסד נצח, בינה גבורה הוד, דעת תפארת יסוד, והיינו בכדי להמשיך בחינת אור אין סוף בשלשה קוין. וענין שלשה בחינות שבמצות, הוא בחינת תורה ועבודה וגמילות חסדים, כמאמר, על שלשה דברים העולם עומד. ועוד זאת, כי אי אפשר להיות החיבור דעצמיות אור אין סוף בעולמות, כי אם על ידי שלשה בחינות, העלאה, וההמשכה, וממוצע המחבר שני הבחינות דהעלאה וההמשכה כו'.

והנה העלאה, הוא על ידי עבודת הקרבנות, כי על ידי העלאת נפש הבהמה, לשרשה בפני שור, [ושרש שרשה באורות דתהו], על ידי זה היה נעשה עליות כל העולמות לבחינת עצמות אור אין סוף. והנה בזמן הזה, הוא תפלה במקום קרבן, כי כמו שבקרבן, היה אש שלמעלה יורד על גבי המזבח, ושורף את הבהמה, והרוחניות שבה היה עולה למעלה, והגשמיות נשאר בבחינת דשן, והדשן היה נדחה לחוץ מן המזבח, ונבלע במקומו. כן, על ידי רשפי אש האהבה אלקית, ועל ידי מסירת נפש שבקריאת שמע, נתברר ונתהפך הנפש הטבעית בבחינת אהבה לה', וממילא נדחה הפסולת והרע לחוץ. וענין דחיית הפסולת, הוא כמו שכתוב, מצרף לכסף וכור לזהב כו', והיינו כמו הכסף, כשמצרפין אותו, כל מה שמרבין באש, נדחה פסולת היותר דקה, כן, כל מה שיוצא האהבה מהעלם אל הגילוי, בבחינת רפשי אש יותר, הוא מרגיש הרע בנפשו, אפילו תכלית דקות הרע, עד שחטא קל, כפשע ומרד יחשב. [מה שאין כן, כשאינן האהבה ברשפי אש, נגלית מהעלמה, אזי, כל דרך איש, זך בעיניו כו']. ולכן, בשמונה עשרה, שאז הוא בבחינת ביטול במציאות, מצד ההסתכלות ביקרא דמלכא, אז אומרים, סלח לנו אבינו כי חטאנו כו'. אך, גם הרע הנדחה, נבלע גם כן במקומו, והיינו ענין השפלות שנעשה בו, מצד עוצם הריחוק שמרגיש בנפשו, עד שנעשה נבזה בעיניו נמאס כו'.

והנה, כדוגמא זאת, היה בשעת קריעת ים סוף, שהיה להם מסירת נפש, בהכניסם לים, כמאמר, היתה לקדשו כו'. ומחמת זה, ממילא נדחה הרע מהם, כמאמר, וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים. ואחר כך, נבלעו במקומם, כמאמר, תבלעמו ארץ כו'. וכל זה הוא רק על ידי בחינת קו השמאל, שהוא בחינת העבודה, או תפלה במקום

קרוב. אך בחינת קו הימין, הוא בחינת גמילות חסדים, שכולל כל המצות, שכולם נקרא בשם צדקה, להיותם המשכות עליונים דעצמיות אור אין סוף בבחינת העולמות, [שכולם נקראים בחינת דלים, דלית ליה מגרמה כלום, מצד הצמצום]. וזהו ענין והחיות רצוא ושוב. שבחינת המלכות, החיים עליונים, מחיי החיים, עצמות אור אין סוף, לתוך העולמות, הוא מתחלה בבחינת רצוא, על ידי הקרבן, או על ידי תפלה שבמקום קרבן. ואחר כך נעשה ההמשכה, מלמעלה למטה, בבחינת שוב, על ידי המצות.

אך, להיות שהרצוא ושוב הם שני הפכיים, לזאת צריך להיות ממוצע המחברם, והוא ענין התורה, כי אורייתא מחכמה עילאה נפקת, והיינו מבחינת חכמתו העצמיות, שלמעלה מהשתלשלות העולמות. ומבחינת חכמה זאת, נמשך בהשתלשלות, שני מיני גילויים הנזכר לעיל, דבחינת רצוא ושוב הנזכר לעיל, [והיינו מבחינת חסדים וגבורות שבחכמה זאת כו']], והמה רק בחינת גילוי ממנה. אבל עצמות החכמה, הוא מלובשת בבחינת קו האמצעי, שהוא בחינת התפארת, בבחינת המדות, וזהו בחינת התורה. ולכן, ביכולת התורה, לחבר בחינת הרצוא ושוב ביחד כו', ודי למבין.

אך הנה ידוע, שנובלות חכמה בלבד הוא בחינת התורה, אבל בחינת חכמתו העצמיות ממש, הוא למעלה מבחינת התורה. ולכן, הקדוש ברוך הוא יושב ועוסק בתורה, שעסק דתורה נחשב בחינת ירידה ושפלות, לגבי מהותו ועצמותו. והנה כדי לחבר תורה של מעלה, בהקדוש ברוך הוא, והיינו בבחינת עצמיות חכמתו, המיוחדת בתכלית, במהותו ועצמותו ממש, צריך לזה בחינת קבלת עול מלכות שמים ועול מצות, והיינו לעשות כל המצות, מצד ציווי הנזכר לעיל, בלבד, ולא מצד הטעם שבמצות. וכמאמר שמואל לְשֹׁאֵל, שְׁמוֹעַ מִזְבַּח טוֹב. שבחינת השמיעה, שהוא ביטול, למעלה מן הטעם, לרצונו יתברך, הוא טוב, יותר מעשיית המצות על פי כוונה וטעם, מחמת הבירורים הנקרא זבח. ובחינת זאת היה בדוד המלך עליו השלום, אשר הקים עול, עולה של תורה. ולכן, על ידי בחינת זאת, מחברים בחינת התורה, בבחינת מהותו ועצמותו ממש, שלמעלה מחכמת התורה. וזהו ענין המאמר, דוד היה מחבר תורה של מעלה בהקדוש ברוך הוא כו'.

והנה זהו פירוש השני דמצוה, מלשון ציווי כפשוטו, והיינו שעושה כל המצות בלי טעם, רק מחמת שכך ציווה ה'. ועל ידי בחינת זאת, עושים חיבור יותר עליון, לחבר התורה בהקדוש ברוך הוא. מה שאין כן, פירוש הראשון דמצוה, לשון צוותא והתחברות, הוא בחינת חיבור תחתון, דבחינת התורה בעולמות, שזה יכול להיות על פי עשיית המצות מצד הטעם כו', ודי למבין.

ובזה יובן הפסוק דיראו את הוי"ה קדושיו, שזהו על ידי עשיית המצות, בבחינת קבלת עול מלכות, למעלה מן הטעם. שבזה הביטול, מגיעים לבחינת מהות העצמיות, [שמבואר במקום אחר, בענין הוי"ה הוי"ה, פסיק טעמא. שהוי"ה הראשון, הוא בבחינת עצמיות ממש כו', ולכן אי אפשר להגיע אליו, כי אם על ידי עשיית המצות, בבחינת רצון, שלמעלה מהטעם כו']. ואחר כך אמר, כי אין מחסור ליראיו, והוא מצד הטעם, איך יגיע ליראה וביטול בבחינת את הוי"ה ממש. לזה אמר, כי אין מחסור כו', והיינו שבחינת אין האמיתי, שהוא בחינת עצמיות הוי"ה הנזכר לעיל, הוא ממלא כל חסרון. [שענין מחסור, הוא מילוי החסרון, כמו כל מחסורך עלי, או כמו בורא נפשות וחסרונם כו'].

ולזאת, על ידי בחינת ביטול רצון שיש לו, בעשיית המצות, למעלה מן הטעם, יגיע לבחינת אין האמיתי, ומעורר אותו, שיהיה נמשך, למלאות כל חסרונו. [כי ענין החסרון, הוא בחינת הצמצום והסתר, שעושה הגבלת הכלים, אך על ידי מילוי החסרון, יתרחבו הכלים מהגבלתם, וממילא יוכלו לקבל בחינת ביטול להוי"ה העצמיות ממש כו']. וממילא יהיה הביטול בבחינת את הוי"ה ממש כו', ודי למבין. וזהו דרך כלל, ענין התורה ומצות, בכדי שיגיעו כללות ישראל, הנקרא קדושים, למדרגת את הוי"ה ממש, וכמאמר ויצונו כו' את כל החוקים האלה, ליראה את הוי"ה כו'. [וענין החוקים, הוא בחינת עשיית המצות בבחינת ביטול רצון, למעלה מן הטעם כו', ודי למבין].

ומעתה יש להבין ענין קריעת ים סוף, איך שהוא הכנה למתן תורה, כי הנה כתיב, ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים, ואמרו רז"ל, שנעשה להם כמין שביל בים, והמים היה להם מימינם ומשמאלם. נמצא, שהיה שלשה קווין, תורה ועבודה וגמילות חסדים, או מצות עשה ומצות לא תעשה והתורה הכוללת שניהם כו'. ולהבין ביאור ענין השביל, מה ענינו, יש להקדים ענין אחרי הוי"ה אלהיכם תלכו. ואיתא על זה במדרש רבה, אפשר לבשר ודם להלוך אחרי הקדוש ברוך הוא, דכתיב ביה, בים דרוך ושבילך במים רבים כו', אלא מתחלת בריאת של עולם, לא נתעסק הקדוש ברוך הוא, אלא במטע תחלה, דכתיב ויטע ה' אלקים גם בעדן. כן אתם, כשתכנסו לארץ כו', ונטעתם כל עץ מאכל כו'. [ובאמת הוא תמוה, כי לאמת, היה יכול להקשות מתחלה, וכי אפשר להלך בדרכו של הקדוש ברוך הוא, ועל זה היה התירוץ, שההתדמות להלוך כדרכו, הוא בעסק הנטיעה כו'. אבל כיון שהקשה מפסוק דבים דרוך כו', צריך להיות התירוץ גם כן מעין הקושיא, שעל ידי עסק המטע, יוכל בשר ודם להלך, גם בים ומים רבים. ואם כן, אינו מובן, איך על ידי המטע, יוכל להלוך בים כו'].

ביאור הדברים, הנה ג"ן, הוא ג"ן סדרי דאורייתא, שהם כל אותיות התורה, מבראשית עד לעיני כל ישראל. ובחינת אור אין סוף, המלוכש בתוך האותיות, נקרא עץ החיים בתוך הגן. וזהו ענין הנטיעה, שהוא בחינת המשכת התורה, אשר שרשה הוא בבחינת חכמתו העצמיות כו', והוא נמשכת מבחינת עצמותו, מאין ליש. [כי גם התורה הוא בחינת ירידה והשפלה, לגבי העצמיות, כמאמר, הקדוש ברוך הוא יושב ועוסק בתורה כו']. ולכן נקראת בשם נטיעה. כי הנה ההפרש בין זריעה לנטיעה, שהזריעה הוא כמו זריעת קב חיטין, להוציא ממנו כמה כורין. שהגם שנמשך תוספת ברכה לאין שיעור, מכל מקום, התוספת שפע, הוא מעין דבר הנזרע כו', ולכן אינו נקרא עדיין מאין ליש, רק מיש ליש כו'. מה שאין כן הנטיעה באלנות, הוא מגרעין, להוציא פירות. שהצמיחה, אינו מעין דבר הנוטע כלל, לכן הוא בחינת מאין ליש גמור.

כן הוא למעלה, המשכה מבחינת חכמה לבינה, ומבחינת בינה למלכות כו', נקראת בשם ברכה, [כידוע המאמר, דאיהו ברוך, היינו יסוד אבא, ואיהי ברכה, הוא בינה, המקבלת השפע מיסוד אבא, ומשם נמשך תוספת אורות בבחינת המדות ומלכות כו']. מה שאין כן, המשכת החכמה, מלמעלה מן החכמה, נקרא בשם קדושה, שהוא מאין האמיתי, [שאינו בגדר מקור, ולא מקור למקור, להמשכה כלל, רק ההמשכה הוא בדרך דילוג כו'], ליש, שזהו דילוג גמור, ולכן נקראת בשם נטיעה. ולכן, המשכת התורה מקודשא בריך הוא, שהוא מאין ליש כנזכר לעיל, נקראת גם כן בשם נטיעה כו'.

והנה, מבחינת נטיעה זאת, נעשה אחר כך בים דרכך ושבילך במים רבים. כי אחרי שנמשך בחינת תוספת אור, מעצמיות אור אין סוף, בחכמה עילאה, על ידי התורה, נמשך אחר כך הילוך שפע זאת גם בבינה, על ידי יסוד אבא, וזהו ושבילך במים רבים, כי שביל הוא יש ל"ב, שהוא ענין ל"ב נתיבות חכמה, הנמשכים בבחינת יש דבינה, [ובחינת יסוד אבא, הוא שביל הכולל כל הנתיבות]. וזהו במים רבים, כי בחינת בינה נקראת בחינת מים רבים, [עיין בזה פרשת מצורע דף נ"ד על פסוק מים רבים כו']. והנה אחר כך נמשך גם כן המשכה זאת, מבחינת בינה למלכות, על ידי אמצעות המדות, והעיקר על ידי יסוד זעיר אנפין, שנקרא דרך, [כי הדרך הוא רחב, להלך בו רבים מעיר לעיר, והוא בהתגלות. מה שאין כן השביל, הוא דבר נעלם, לא נודע לרבים, רק נעשה להולך יחידי כו']. וזהו בים דרכך, כי המלכות, כמו שהוא בבחינת אצילות, נקראת עדיין בבחינת ים, להיותה בבחינת ההעלם, מבחינת הנברא מאין ליש, כמו שיתבאר.

והנה כללות ההולך הנזכר לעיל, מבחינת החכמה לבינה, ומבחינת בינה לבחינת המלכות, על ידי המדות, נקרא דרך הוי"ה. ומקור ההילוך הנזכר לעיל, הוא בחינת

הנטוע, שהוא ההמשכה מעצמות אור אין סוף לחכמה עילאה. כן בישראל, נאמר, ושמרו דרך הוי"ה, שעל ידי למודם באותיות התורה, בבחינת ביטול, לְדָבַר הוִי"ה המדבר בפיו, נכלל ונתאחד למעלה בעצמות אור אין סוף, וגורם תוספת אורות בבחינת חכמה עילאה עצמה, וממילא נמשך תוספת אור ושפע בבחינת מים רבים וים, שהוא בחינת בינה ומלכות כו'. ונמצא, שעל ידי הנטיעה שלהם, והיינו ההמשכה שממשיכים על ידי למודם בתורה, המשכת חדשות, מאין האמיתי ליש, הם הולכים גם כן בדרך הוי"ה, שהוא במים רבים וים הנזכר לעיל.

ובזה יובן התירוץ הנזכר לעיל, שהוא מעין הקושיא דייקא. כי הקושיא היה, איך אפשר לבשר ודם, להלוך בים ומים רבים. כי בשר ודם, הוא מנבראים שביבשה, שהם הולכים ליש כו'. וכאשר יתעלו לבחינת ים ומים רבים, יתבטלו ממציאותם כו'. ולזה תירץ, שעל ידי שיתעסקו במטע, שהוא ענין לימוד התורה, על ידי זה יתעלו למעלה, בבחינת עצמות אור אין סוף, למעלה מבחינת ים ומים רבים הנזכר לעיל. ואדרבה, היה ההילוך שלהם בים ומים רבים, בדרך המשכה מלמעלה למטה כו', ודי למבין.

[ובאמת, יש שני בחינות בנשמה. בחינת נפש רוח נשמה, הבא בבחינת התלבשות בכלים, דמוחא וליבא וכבדא. ובחינת חיה יחידה, שהם בחינת מקיפים, ואינם מתלבשים בבחינת הכלים דמוחא וליבא. והנה, על ידי לימוד התורה, בחינת המקיפים דחיה יחידה, עולים למעלה בבחינת עצמות אור אין סוף, וממשיכים תוספת אור ושפע בבחינת מים רבים וים הנזכר לעיל, בדרך המשכה כנזכר לעיל. אך בחינת נפש רוח נשמה, המה מתעלים לקבל בחינת הביטול שבים ומים רבים הנזכר לעיל, על ידי לימוד התורה, כמו ברואים שבים ממש, רק שהתורה נותנת בהם כח ועוז, שיוכלו לקבל בחינת ביטול הנזכר לעיל, ולא יתבטלו ממציאותם. ובזה יובן גם כן תירוץ הקושיא הנזכר לעיל, באופן אחר מדלעיל. והיינו, על ידי שעוסקים בתורה, שהוא בחינת מטע כנזכר לעיל, יוכלו להלך מלמטה למעלה, בתוך ים ומים רבים הנזכר לעיל, ואף על פי כן, לא יתבטלו ממציאותם, מצד שהתורה נותנת בהם כח ועוז כו', ודי למבין]. וזהו אחרי הוי"ה אלקיכם תלכו, והיינו שילכו בדרכו, להמשיך מעצמות אור אין סוף, לחכמה עילאה, שהוא התורה. ואחר כך, להמשיך הגילוי דאור אין סוף במים רבים וים, כמו שכתוב, ושמרו דרך הוי"ה כו', ודי למבין.

והנה, עם זה יובן ענין קריעת ים סוף, איך שהוא הכנה למתן תורה, והיינו מה שהלכו ביבשה בתוך הים, ונעשה להם שביל, והיינו שנמשך בהם כח לקבל בחינת ההעלם דים, [רק שנמשך בהם בדרך כלל, ולא נתגלה רק בבחינת ראייה דחכמה דכח מ"ה שבנפש האלקית, כמאמר ראתה שפחה כו', ולכן הוא בחינת הכנה בלבד. כי בשעת מתן תורה, נתגלה בהם בחינת העלם הזה, בכל פרטי כחות נפשם, שהוא בחינת בינה

ומדות כו', על ידי פרטי עשרת הדברות, וכל פרטי אותיות התורה כו', בבחינת גילוי כו'. אך, מאין נמשך כח זה, לגלות בהם בחינת ההעלם שבים העליון. יש להקדים מה שאיתא במדרש רבה על פסוק הים ראה וינס כו', שהקדוש ברוך הנח ימינו על ימינו של משה, כמה דאכתוב, מוליך לימין משה. וכיון שראה הים את זאת, מיד ברח כו'.

וביאור הדברים, הנה ידוע, דְיָדֵי יסדה ארץ, הוא בחינת יד שמאל, שהוא בחינת גבורות, המצמצמים האור, שיהיה נמשך בכל העולמות, בבחינת חילוקי מדריגות, בכל עולם ועולם לפי ערכו, שזהו בחינת ממלא כל עלמין כו'. והנה בבחינת ממלא, יש שני בחינות, ים ויבשה. כמו על דרך משל, הים, שהברואים שבתוכו, הם חיים ממנו, ואין להם חיות אחר זולתו. לכן, הם מובלעים בתוכו. מה שאין כן, הברואים שביבשה, הם נפרדים מהיבשה, ויש להם חיות אחר, בעלדי מקורם, כמו האויר והמזונות כו'. כן למעלה, בחינת ים, הוא בחינת עלמא דאתכסייא, שהוא בחינת עולם האצילות, וכל הנשמות ומלאכים דאצילות, הנמשכים מבחינת המלכות דאצילות, הם בטילים ונכללים במקורם לגמרי, עד שמתאחדים בו בתכלית. ולכן, נקראת המלכות דאצילות, כמו שהיא בבחינת האצילות, בשם ים כנזכר לעיל.

מה שאין כן, כאשר יורד המלכות על המסך, להחיות בריאה יצירה עשיה, אזי נקראת בשם יבשה, להיות שבחינת נשמות ומלאכים דבריאה יצירה עשיה, המתהווים מבחינת זאת, הם בבחינת יש. רק, שביטולם, הוא ביטול היש בלבד. והטעם לזה, להיות שהמסך הוא מעלים בחינת עצמות המלכות דאצילות, שלא יאיר ממנה רק הארה בעלמא, וכמאמר, כי נשגב שמו כו', הודו על ארץ ושמים כו'. ולכן, ביטולם, מרחוק הוא. וכמאמר, י"ב בקר, והים עומד עליהם מלמעלה. פירוש, שהארת הים, אינו מאיר עליהם, רק מלמעלה, בבחינת מקיף והעלם, לכן אינם בטילים ביטול גמור. וזהו ויסך בדלתים הים, וכן כונס כנד מי הים, שיהיה בבחינת העלם.

ולכן יראו מה' כל הארץ, שיראתם אינו רק מה', מרחוק כו'. והנה, שני הבחינות דהעלם וגילוי כו', נמשך מבחינת הגבורות דיד שמאל. אבל בחינת יד ימין, הוא בחינת רב חסד, שלמעלה מהשתלשלות. הנה מבחינה זאת, נמשך בחינת סובב הכללי, שהוא בחינת העלם הכללי, שנמצא בכל העולמות, מראשם לסופם, בהשוואה, להיות שאין ערוך אליו. ועל זה נאמר, וימיני טפחה שמים, [וזהו מה שאמר דוד המלך עליו השלום, שהוא בחינת המלכות, הנה טפחות נתתה ימי כו', שני טפחים, דיד ימין ויד שמאל, מקור שני מיני המשכות, שנמשך על ידי בחינת המלכות, שהוא בחינת מקיפים ופנימיים כו'], שהוא בחינת סובב הכללי, שנקרא שמים, כמשל שמים הגשמי, המקיפים ים והארץ בעיגול, בהשוואה כו'.

ולכן, כאשר ימינו של הקדוש ברוך הוא, שהוא בחינת רב חסד הנזכר לעיל, מקור הסובב, בבחינת ימין משה, [שהוא בחינת מדות שביסוד אבא, מקור הממלא כו'], וממילא נעשה היפוך הים ליבשה, שכל מיני העלם שבעולמות, נתגלה בבחינת גילוי, וזהו הים ראה וינס, שנעשה בבחינת גילוי ממש, כמו היבשה כו', [וזהו וישם הים לחרבה, בלי שום לחלוחית כלל, והיינו שכל עצמות ההעלם, נתגלה, ולא הארה ממנו], על ידי שראה ימינו של הקדוש ברוך הוא, שהוא בחינת רב חסד הנזכר לעיל כו', ודי למבין.

וזהו ענין וירא ישראל את היד הגדולה כו'. כי הנה ישראל, הם נשמות הגבוהות, הנקרא ראשי אלפי ישראל, הם ראו בבחינת ראייה ממש, את היד הגדולה, בחינת רב חסד הנזכר לעיל. ומה שאמר, אשר עשה ה' במצרים כו', הנה ידוע, אשר יש כמה בחינות מצרים. הראשון, בחינת מצרים דקליפה, שהוא בחינת הרע, המסתיר על אור האלקי. ויש בחינת מצרים דקדושה, שהוא בחינת הצמצום, המגביל את האור, כל אחד ואחד בכלי שלו. ולזה אמר, שעל ידי היד הגדולה, עשה הוי"ה במצרים, שהוא בחינת מיצרים וגבולים, הנמשך בהם אור, שם הוי"ה, שלמעלה מן המצר כו', וממילא בא למדריגת וראו את הוי"ה, שהוא ביטול גמור ממציאיות, בבחינת פנימיות הכלים שלהם. ואחר כך אמר, ויראו העם את ה', שאפילו שהם במדרגת עץ, שאינם בבחינת מוחין והשגה, כמו בחינת ראשי אלפי ישראל, מכל מקום, באו למדריגת וראו את הוי"ה, שהוא בחינת ביטול גמור ממציאיות, כנזכר לעיל. רק, שיראתם זאת, היה מצד ויאמינו בה', שעל ידי אמונה, נעשה בהם בחינת ביטול, אף על פי שלא ראו בבחינת ראייה ממש כו', ודי למבין.

סליק.